

Wetgevingsoverleg n.a.v. jaarverslag VWS 2020

d.d. 23 juni

Dossier**1. Concept- spreeklijn financieel beheer (reacties na rapporteurs)****2.****3. Factsheets**

- 1) financieel beheer
 - a. financieel beheer n.a.v. verantwoording 2020 (dechargeverlening)
 - b. subsidiebeheer
 - c. corona gerelateerde uitgaven en verplichtingen 2020 en bevindingen AR
 - d. financiële functie
 - e.
- 2) spreeklijn PMB's en onderzoeken en Q and A's
- 3)
- 4) informatiebeveiliging: vooronderzoek AR
- 5)
- 6) coronakosten onder het uitgavenplafond zorg (UPZ)
- 7)
- 8) indicatoren preventie en publieke gezondheid
- 9)
- 10) verbetering Begrotingsstukken en VWS-monitor.
- 11)
- 12)

4. Overig

Brief TK onderzoek PBM's

Brief TK Motie Sneller

Tijdslijn (A3)

Quotes debatten

Antwoorden op vragen bij het jaarverslag, slotwet en verantwoordingsonderzoek AR

Beantwoording vragen verantwoordingsdebat

2 - 20

5.1.2i Concept

2. Factsheets

Factsheet a. financieel beheer n.a.v. verantwoording 2020 (dechargeverlening)

Onderwerp: Financieel beheer en dechargeverlening	
Kernboodschap	• Dechargeverlening moet worden verleend cf. de CW. • Financieel beheer is dit jaar (2020) een ernstige onvolkomenheid. • Financieel beheer wordt in de CW als volgt omschreven: ‘Het financieel beheer van een ministerie omvat het geheel van beslissingen, handelingen en regels die zijn bedoeld voor de sturing en beheersing van financiële aspecten van het beleid en de bedrijfsvoering waaronder: de zorg voor het aangaan van financiële verplichtingen, het heffen van belastingen en het opleggen van andere heffingen, het in rekening brengen van andere kosten, het beheer van de financiële bezittingen en schulden en het kasbeheer’.
Toelichting op hoofdlijnen	• In juridisch opzicht is de vraag wat het verlenen van decharge over het financieel beheer in een publiekrechtelijke context betekent. Persoonlijke financiële aansprakelijkheid, zoals bij privaatrechtelijke organisaties en andere overheidsorganisaties, ontbreekt op rijksniveau. Noch in de Grondwet noch in de Comptabiliteitswet is deze tot uitdrukking gebracht.

	Wel bepaalt artikel 105, derde lid, eerste volzin, Grondwet dat de verantwoording van de ontvangsten en de uitgaven van het Rijk aan de Staten-Generaal wordt gedaan overeenkomstig de bepalingen van de wet. Die wet is de Comptabiliteitswet 2016. De functie die de grondwetsbepaling beschrijft is het verschaffen van inzicht in de financiën van het Rijk. De meningen in de literatuur zijn verdeeld over de vraag of de comptabele ministeriële verantwoordelijkheid verschilt van de politieke ministeriële verantwoordelijkheid. Het in de literatuur verdedigde verschil is de specifieke procedure in de Comptabiliteitswet 2016 (jaarverslagen, indenniteitswet en decharge) en het toetsingscriterium in die wet van de rechtmatigheid van uitgaven. Die opvatting wordt ook bestreden. De communis opinio in de juridische literatuur is echter dat in de procedure van de Comptabiliteitswet 2016, de juridische betekenis van dechargeverlening onduidelijk is en de waarde daarvan gering. De comptabele ministeriële verantwoordelijkheid verschilt volgens de juridische literatuur niet van andere aspecten van de algemene politieke ministeriële verantwoordelijkheid. De sanctionering daarvan vindt veelal plaats via de gebruikelijke politieke sancties. Conclusie: omdat er (grond)wettelijk geen afzonderlijke financiële ministeriële verantwoordelijkheid is geregeld, wordt het afleggen van verantwoording over het financieel beheer beheerst door het algemene leerstuk van de politieke ministeriële verantwoordelijkheid/de
--	---

	vertrouwensregel. • Als we het getrapte stelsel van verantwoording bij de rijksoverheid nader bezien, dan moet worden geconstateerd dat het vaststellen van onrechtmatigheden in eerdere fasen van de procedure van rijksverantwoording plaatsvindt: Rekenkamer, suppletoire begroting, bezwaar, eventueel een indemniteitswet etc. Het stadium van dechargeverlening is niet meer dan een formeel slot van deze procedure en heeft geen zelfstandige betekenis. In politieke zin kan de Staten-Generaal tot een eigen weging komen van de betekenis van het eventueel niet verlenen van decharge, ook al gaat het hier om een weinig inhoudelijke fase aan het slot van de financiële verantwoordingsprocedure. De TK respectievelijk de EK zou bij weigering van dechargeverlening expliciet duidelijk moeten maken dat hij met die weigering het vertrouwen in de minister opzegt. • Bij de totstandkoming van de Comptabiliteitswet 2016 heeft de minister van Financiën (kamerstukken II 2015/16, 34426, nr. 7, pag. 22) opgemerkt dat de weigering van dechargeverlening te beschouwen is als wantrouwensvotum. Die uitspraak lijkt wat stijl te zijn geformuleerd, ook al gaat het bij het niet verlenen van decharge om een stevige uitspraak van de Kamer. Het zal echter afhangen van de aard, ernst en omvang van de verantwoordingstekortkomingen of die zo'n
--	---

uitspraak ook in politieke zin kunnen schragen, resp. of zo'n wantrouwensvotum wordt ingekleed als een motie van wantrouwen. De onduidelijke juridische betekenis van de dechargeverlening en de geringe waarde daarvan lijken een dergelijke conclusie als zodanig niet te rechtvaardigen, maar dat oordeel is aan de kamers. Uiteindelijk zal er overigens toch op enig moment een dechargeverlening moeten komen. Zelfs in de ultieme situatie (motie van wantrouwen gevolgd door het opstappen van een minister), zal dat geschieden. De wet zegt het eenvoudig: decharge wordt verleend.

Artikel 2.40 Comptabiliteitswet 2016 bepaalt:

1. Decharge aan Onze Ministers, ieder met betrekking tot het door hem gevoerde financieel beheer, wordt verleend aan de hand van het betrokken jaarverslag door een daartoe strekkende uitspraak van elk van de Kamers der Staten-Generaal. 2. (...) 3. Nadat de Tweede Kamer der Staten-Generaal decharge heeft verleend, plaatst de voorzitter van die Kamer op het betrokken jaarverslag een aantekening, waaruit de verlening van de decharge en de datum waarop die heeft plaatsgevonden, blijken. De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal zendt het jaarverslag vervolgens aan de voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal. 4. Nadat de Eerste Kamer der Staten-Generaal decharge heeft verleend, plaatst de voorzitter van die Kamer op het betrokken jaarverslag een aantekening, waaruit de verlening van de

	<i>decharge en de datum waarop die heeft plaatsgevonden, blijken. De voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal zendt het jaarverslag vervolgens aan Onze Minister van Financiën.</i>
--	---

26 - 29

5.1.2i Concept

Factsheet b. Subsidiebeheer versie

Onderwerp: Subsidiebeheer (onvolkomenheid)	
Kernboodschap	2016 – 2020 : Onvolkomenheden subsidiebeheer VWS zien op staatssteun en M&O-beleid. <i>Meerjarenaanpak VWS ten aanzien van staatssteunproblematiek en verbetering M&O, w.o. verbeterde opzet en werking van het reviewbeleid.</i> 2013 – 2015 : Géén onvolkomendheden. 2012 en eerder : Proces subsidiebeheer onvolkomen. <i>Verbeterplan en maatregelen VWS, w.o. de implementatie van Subsidieplein.</i>
Toelichting op hoofdlijnen (historie)	2020 Verantwoordingsonderzoek AR over Jaarverslag 2020 VWS: een onvolkomenheid op het subsidiebeheer. • Bestaande grote subsidieregelingen zijn nog altijd niet getoetst op staatssteun, waardoor onzekerheid bestaat over de rechtmatigheid van deze subsidies. • Wel verbetering zichtbaar bij staatssteuntoetsen van nieuwe regelingen. • Ondanks druk op VWS als gevolg van de bestrijding van de COVID-pandemie, heeft VWS bij alle nieuwe subsidieregelingen staatssteuntoetsen uitgevoerd. • Het ministerie heeft gewerkt aan het verder implementeren van de verbeteringen van de kwaliteit van staatssteuntoetsen. 2019 De AR oordeelt dat er sprake is van een verdere verbetering van het subsidiebeheer, maar omdat dit nog niet leidde tot een substantiële daling van de onzekerheid

	over de rechtmatigheid van de verstrekte subsidies is de onvolkomenheid blijven staan. 2018 Het oordeel van de AR over het subsidiebeheer van VWS wordt omgezet van een ernstige naar een 'gewone' onvolkomenheid. • VWS heeft een inhaalslag gemaakt bij de uitvoering van staatssteuntoetsen. • Verbeteringen zijn zichtbaar in de opzet van M&O-beleid, w.o. een verbeterde opzet van het reviewbeleid. De AR geeft aan dat VWS bij de uitvoering van staatssteuntoetsen dat jaar een inhaalslag heeft gepleegd en tevens dat er verbeteringen zichtbaar waren in de opzet van het M&O-beleid, waaronder een verbeterde opzet van het reviewbeleid. 2017 De onvolkomenheid uit 2016 wordt door de AR omgezet van een 'gewone' naar een ernstige onvolkomenheid op basis van: • tekortkomingen bij staatssteuntoetsing; en • de opzet en uitvoering van M&O-beleid van subsidies. <i>De meerjarenaanpak van VWS ten aanzien van de staatssteunproblematiek is er op gericht dat voor nieuwe instellingssubsidies altijd een staatssteuntoets in het dossier wordt opgenomen en voor lopende instellingssubsidies na afloop en herziening.</i> 2016 Na drie jaar zonder tekortkomingen op het subsidiebeheer oordeelt de AR dat dit jaar weer sprake is van een 'gewone' onvolkomenheid.
--	---

	2013 -2015 Géén onvolkomenheid. 2012 Problemen in het subsidiebeheer zijn grotendeels opgelost. 2011 • Reviewbeleid op orde gebracht. • Bewaking wettelijke termijnen en problemen met interne kwaliteitsbewaking opgelost door de implementatie van Subsidieplein. • Aanpak subsidiebeheer sloot aan bij bredere verbeterplannen van VWS ten aanzien van de bedrijfsvoering. 2010 en eerder • De AR meldt in haar rapportage dat voor het twaalfde jaar op rij niet gelukt is om het aantal tekortkomingen in het subsidiebeheer die zagen op het subsidieproces, in voldoende mate te verminderen. • Bezwaar AR. • Verbeterplan VWS: concreet, realistisch en aansluitend op de geconstateerde problemen volgens de AR. • De AR heft het bezwaar op.
Feiten & cijfers (chronologisch)	2016 – 2020 : Onvolkomenheden VWS zien op staatssteun en M&O-beleid. 2013 – 2015 : Géén onvolkomendheden. 2012 en eerder : Proces subsidiebeheer onvolkomen.
Actualiteiten	2020 Verantwoordingsonderzoek AR over Jaarverslag 2020 VWS: een onvolkomenheid op het subsidiebeheer. • Bestaande grote subsidieregelingen zijn nog altijd

	niet getoetst op staatssteun, waardoor onzekerheid bestaat over de rechtmatigheid van deze subsidies. • Wel verbetering zichtbaar bij staatssteuntoetsen van nieuwe regelingen. • Ondanks druk op VWS als gevolg van de bestrijding van de COVID-pandemie, heeft VWS bij alle nieuwe subsidieregelingen staatssteuntoetsen uitgevoerd. • Het ministerie heeft gewerkt aan het verder implementeren van de verbeteringen van de kwaliteit van staatssteuntoetsen. In de brief 24 december 2020 aan de Tweede Kamer is de minister van VWS ingegaan op de stand van zaken ten aanzien van staatssteuntoetsing bij zijn departement (Kamerstukken II 2020/21, 29 214, nr. 87). In deze brief is ingegaan op: • de stand van zaken; • het moment van toetsing; • het werkproces; • onzekerheden in de rechtmatigheid; en • resterende risico's en aandachtspunten op het terrein van staatssteuntoetsing binnen VWS. Daarbij is ook aangegeven dat fouten en onzekerheden in de rechtmatigheid enkele jaren nadat ze ontstaan zijn, kunnen doorlopen en worden uitgefaseerd. <i>Toelichting</i> Toetsmomenten sinds 2018: • mede om redenen van rechtszekerheid bij de ontvangers alleen staatssteuntoetsen voor nieuwe projectsubsidies, voor projectsubsidies die worden herzien of voor projectsubsidies die worden verlengd. • de lopende subsidieregelingen die nog niet reeds op staatssteun waren getoetst, zouden worden getoetst op het moment dat zij inhoudelijk worden herzien of verlengd.
--	---

	Sindsdien fors ingezet op het verhogen en verbreden van kennis over staatssteuntoetsing. Zo is de capaciteit van gespecialiseerde juristen in de afgelopen jaren toegenomen. De instellings- en projectsubsidies zijn inmiddels getoetst op staatssteun. De uitkomst van alle toetsen wordt vastgelegd, of de uitkomst nu is dat geen sprake is van staatssteun of dat sprake is van gerechtvaardigde staatssteun. Omdat van een aantal lopende regelingen de eerstvolgende verlenging of wijziging pas na enkele jaren gepland was en het subsidiebedrag dusdanig hoog, is besloten om deze regelingen in 2019 tóch versneld te toetsen, bijvoorbeeld: • Subsidieregeling stageplaatsen zorg; en • Subsidieregeling kwaliteitsimpuls personeel ziekenhuiszorg. Van een derde grote regeling – de Regeling publieke gezondheid – zijn onderdelen in 2019 beoordeeld. Dat betreft de pneumokokkenvaccinatie en de griepvaccinatie. Het onderdeel in deze regeling over bevolkingsonderzoeken is nog niet volledig op staatssteun getoetst. De reden hiervan is dat de Regeling publieke gezondheid wordt geëvalueerd waarbij de financieringsmogelijkheden en – instrumenten worden gezien. De gehele regeling wordt na deze evaluatie bij de eerstvolgende herziening getoetst. Dat zal naar verwachting in 2021 zijn. Er zijn nog enkele andere reeds bestaande regelingen die nog niet volledig zijn getoetst op staatssteun. Het gaat hierbij om: • de Subsidieregeling opleiding tot ‘advanced nurse practitioner’; • de opleiding tot ‘physician assistant’; • de Subsidieregeling vaccinatie stageplaatsen zorg; en • de Subsidieregeling opleidingen in een Jeugd ggz-
--	--

	instelling. Deze regelingen lopen in 2022 af. Daarnaast zijn er regelingen die weliswaar in het verleden zijn getoetst maar waarvan de staatssteuntoetsing bij een eventuele verlenging of herziening wordt geactualiseerd. Het betreft: • de Regeling palliatieve terminale zorg; • de Subsidieregeling huisvestingslasten; en • de Subsidieregeling Impulsfinanciering PGO-leveranciers 2018-2021.
--	---

36 - 40

5.1.2i Concept

Factsheet c. corona gerelateerde uitgaven en verplichtingen 2020 en bevindingen AR

Onderwerp: Corona gerelateerde uitgaven en verplichtingen 2020 (en bevindingen AR)																																									
Kernboodschap	Voor de bestrijding en beheersing van COVID-19 en de gevolgen daarvan is in 2020 € 5,054 miljard aan uitgaven gedaan (generaal gecompenseerd).																																								
Toelichting op hoofdlijnen	Van deze € 5,054 miljard betreffen de grootste uitgavenposten: • de aanschaf en distributie van medische beschermingsmiddelen (€ 1,2 miljard); • de zorgbonus voor zorgpersoneel (€ 2,1 miljard) en; • de uitgaven bestemd voor de GGD'en en het RIVM in verband met uitbreiding van test- en laboratoriumcapaciteit (€ 0,9 miljard).																																								
Feiten & cijfers (chronologisch)	De corona gerelateerde uitgaven zijn opgenomen in de bijlage 4 (Overzicht coronasteunmaatregelen) van het jaarverslag 2020, zoals vermeld in onderstaande tabel: <table> <tr> <th>Maatregel</th><th>Verplichtingen 2020</th><th>Uitgaven 2020</th></tr> <tr> <td>Totaal VWS begroting</td><td>34.951</td><td>27.249</td></tr> <tr> <td>vv. Corona-gerelateerde uitgaven 2020</td><td>7.821</td><td>5.054</td></tr> <tr> <td>1) Aanschaf en distributie medische beschermingsmiddelen</td><td>1.461</td><td>1.229</td></tr> <tr> <td>2) GGD'en en veiligheidsregio's</td><td>642</td><td>387</td></tr> <tr> <td>3) IC-capaciteit</td><td>419</td><td>91</td></tr> <tr> <td>4) Ondersteuning sportsector</td><td>68</td><td>68</td></tr> <tr> <td>5) Onderzoek inzake COVID-19</td><td>38</td><td>40</td></tr> <tr> <td>6) Testcapaciteit RIVM en GGD</td><td>2.708</td><td>949</td></tr> <tr> <td>7) Vaccin ontwikkeling en medicatie</td><td>254</td><td>93</td></tr> <tr> <td>8) Zorgbonus</td><td>2.055</td><td>2.054</td></tr> <tr> <td>9) Zorgkosten en bijstand Caribisch Nederland</td><td>75</td><td>75</td></tr> <tr> <td>10) Overige maatregelen (plafond Rijksbegroting)</td><td>102</td><td>68</td></tr> </table>		Maatregel	Verplichtingen 2020	Uitgaven 2020	Totaal VWS begroting	34.951	27.249	vv. Corona-gerelateerde uitgaven 2020	7.821	5.054	1) Aanschaf en distributie medische beschermingsmiddelen	1.461	1.229	2) GGD'en en veiligheidsregio's	642	387	3) IC-capaciteit	419	91	4) Ondersteuning sportsector	68	68	5) Onderzoek inzake COVID-19	38	40	6) Testcapaciteit RIVM en GGD	2.708	949	7) Vaccin ontwikkeling en medicatie	254	93	8) Zorgbonus	2.055	2.054	9) Zorgkosten en bijstand Caribisch Nederland	75	75	10) Overige maatregelen (plafond Rijksbegroting)	102	68
Maatregel	Verplichtingen 2020	Uitgaven 2020																																							
Totaal VWS begroting	34.951	27.249																																							
vv. Corona-gerelateerde uitgaven 2020	7.821	5.054																																							
1) Aanschaf en distributie medische beschermingsmiddelen	1.461	1.229																																							
2) GGD'en en veiligheidsregio's	642	387																																							
3) IC-capaciteit	419	91																																							
4) Ondersteuning sportsector	68	68																																							
5) Onderzoek inzake COVID-19	38	40																																							
6) Testcapaciteit RIVM en GGD	2.708	949																																							
7) Vaccin ontwikkeling en medicatie	254	93																																							
8) Zorgbonus	2.055	2.054																																							
9) Zorgkosten en bijstand Caribisch Nederland	75	75																																							
10) Overige maatregelen (plafond Rijksbegroting)	102	68																																							

	Het totaal van de voor Covid-19 uitgaven in 2020 bedraagt € 5,054 miljard. De uitgaven per onderwerp kunnen als volgt worden toegelicht: 1. De aanschaf en distributie medische beschermingsmiddelen (€ 1,229 miljard) betreft persoonlijke beschermingsmiddelen, zoals mondkapjes, isolatiejassen, handschoenen en –gel. Daarnaast betrof het ook beademingsapparatuur. 2. De GGD'en en veiligheidsregio's hebben voor € 0,387 miljard vergoeding gekregen voor de uitvoering van diverse taken in het kader van COVID-19, waaronder bron- en contactonderzoek. 3. Voor de uitbreiding van de IC-capaciteit en van de daarmee samenhangende opleidingen is in 2020 een totaalbedrag van € 91 miljoen gerealiseerd. De aangegane verplichtingen in 2020 zijn € 419 miljoen omdat ze meerjarig (ook voor 2022 en 2023) zijn aangegaan. 4. Voor de ondersteuning van de sportsector is voor € 68 miljoen gerealiseerd ten behoeve van omzetting, kwijtschelding huurpenningen voor amateurs sportverenigingen en voor vergoeding van de aan hun eigendommen verbonden vaste lasten. 5. Het onderzoek inzake COVID-19 (€ 40 miljoen) bestond onder meer uit verschillende onderzoeken over corona gerelateerde onderwerpen door ZonMW, onderzoek door Sanquin en rioolonderzoek door het RIVM. 6. Voor de uitbreiding van testcapaciteit, laboratoriumcapaciteit en sneltesten, onder verantwoordelijkheid van GGD'en en RIVM, is een bedrag van € 0,949 miljard gerealiseerd. De 2020 aangegane verplichtingen bedragen € 2,7 miljard. Het verschil van € 1,8 miljard tussen de uitgaven en de verplichtingen bestaat uit: • Een verplichting van € 800 miljoen voor entvergoedingen via RIVM. De verplichting hiervoor is in 2020 aangegaan, uitgaven voor entvergoedingen vinden plaats in 2021. • € 500 miljoen aan verplichtingen voor het LCH (Mediq) in verband met bevoorschotting testen. • € 500 miljoen aan uitbreiding laboratoriumcapaciteit, waarvan de verplichtingen zijn aangegaan op 31 december 2020. 7. Het gerealiseerde bedrag van € 93 miljoen voor vaccinontwikkeling en medicatie betreft voor 2020 hoofdzakelijk de bijdragen aan de ontwikkeling van een vaccin voor COVID-19 in internationaal verband. 8. Aan zorgprofessionals die zich hebben ingezet voor patiënten en cliënten en die de effecten van corona hebben ondervonden is een bonus van € 1.000 toegekend. De totale kosten van deze regeling bedroeg € 2,054 miljard in 2020. 9. Voor medische zorg in verband met COVID-19 in Caribisch Nederland is een bedrag van € 75 miljoen gerealiseerd voor extra inzet zorgpersoneel, uitbreiding IC-capaciteit en levering van apparatuur. Hiervan is ook een bedrag van € 3,1 miljoen ingezet voor de subsidiëring van een aantal jeugdorganisaties. 10. Er zijn voor € 68 miljoen uitgaven gedaan voor overige maatregelen die o.a. bestaan uit de ontwikkeling van digitale ondersteuning in verband met COVID-19, zoals corona melder, nazorg corona patiënten middels www.c-support.nu, het huisartsenplatform en vergoeding voor het Landelijk Coördinatieteam Diagnostische Keten en Rode Kruis.
--	--

Actualiteiten	De Algemene Rekenkamer heeft in zijn rapport aangegeven dat € 2,1 miljard van de totale € 5 miljard uitgaven (40%) onzeker of fout is, gegeven de geldende (comptabele) wet- en regelgeving. Het betreft: • € 950 miljoen fout vanwege begrotingsonrechtmatigheid (niet tijdig informeren van de Staten-Generaal); • € 560 miljoen fout vanwege het verstrekken van voorschotten zonder bankgarantie (en zonder dat minfin hier toestemming voor is gevraagd); • € 590 miljoen onzeker vanwege het feit dat de prestaties onvoldoende kunnen worden onderbouwd: testbeleid, ingekochte beademingsapparatuur en PBM's, uitgaven aan Caribisch Nederland en betaling GGD GHOR. • Totale corona-gerelateerde verplichtingen waren € 7,8 miljard in 2020 waarvan € 5,4 miljard onzeker of fout zijn cf. oordeel van de AR. Het betreft: • € 4 miljard fout begrotingsonrechtmatigheid (niet tijdig informeren); • € 1,3 miljard onzeker individuele motivering voor dwingende spoed ontbreekt bij de aanbestedingen; • € 0,5 miljard niet coronagerelateerde verplichtingen die in het AR-rapport naar voren komen zijn de staatssteuntoetsen (zie factsheet subsidiebeheer).
---------------	--

44 - 44

5.1.2i Concept

Factsheet d. financiële functie

Onderwerp: Financiële Functie	
Kernboodschap	• Er zijn op dit moment ca. 110 fte's bij het ministerie van VWS (kern) verantwoordelijk voor het financieel beheer. Deze 110 fte werken zowel bij de centrale directie financieel economische zaken als bij de verschillende beleidsdirecties (dus gehele interne VWS-organisatie). Deze fte's houden zich bezig met de financiële administratie, begrotingsvoorbereiding, planning en controlcyclus, beleidscontrol, toezicht en interne administratieve organisatie en control. Deze fte houden zich dus bezig met zowel de begrotingsvoorbereiding als de begrotingsverantwoording en alle werkzaamheden die daarbij horen. • Vanuit het verbeterprogramma gaan we 20 a 25 fte extra in dienst nemen vanaf 2021 om het financieel beheer structureel te verbeteren. De groei van de financiële functie is de afgelopen jaren t.o.v. beleidsdirecties achtergebleven (zie figuur 1 in reflectie directie FEZ versus beleidsdirecties). • Het totale aantal fte is de financiële functie is groter, namelijk 359 fte. Er zijn echter naast de kern VWS ook in de uitvoering mensen werkzaam in de financiële functie (Agentschappen, uitvoeringsorganisatie van DUSI) (zie figuur 2).

Toelichting op hoofdlijnen	• Groei 2021 naar 2019 wordt met name veroorzaakt naar Dusi (uitvoering financieel). Zie ook het plaatje hieronder. • Ten opzichte van beleid is de financiële functie de afgelopen jaren maar beperkt gegroeid.
----------------------------	---

figuur 1: groei beleid vs financiële kolom

FTE-ontwikkeling per directie (eind Q4 2015-2020)

Directie	Toename in FTE	Toename in %
SG		
FEZ	8,8	24,0%
MEVA	21,1	38,8%
IenZ	7,5	255,3%
MDT	8,6	-%*
ZJCN	17,2	-%*
pSG		
BPZ	19,8	39,6%
WJZ	34,9	54,7%
OBP	31,7	16,9%
ESTT	12,6	23,7%
DCo	25,7	61,4%
DI / CIO	61,5	-%*
NC-19	6,4	-%*
DGCZ		
Pzo	25,2	67,4%
CZ	16,6	27,5%
GMT	16,8	34,9%
DGLZ		
Z	7,1	15,5%
DMO	32,1	56,7%
LZ	4,0	6,0%
Jeugd	26,3	52,0%
DGV		
PG	12,6	23,1%
VGP	7,7	15,1%
Sport	2,1	8,9%
IZ	-5,2	-23,8%
PDC-19	66,3	-%*

* Directie niet meegenomen, omdat directie na Q4 2015 is ontstaan

figuur 2: Aantal fte financiële functie (centraal, decentraal en uitvoering) VWS

	Financiële administratie	Begrotingscyclus	Planning & Controlcyclus	Beleidscontrol	Toezicht op ZBO's en Agentschappen	Evaluaties	Administratieve organisatie/interne controle	Overhead	Risicomanagement	Totaal
Centraal FEZ	3,0	8,0	4,0	14,0	2,0	4,0	7,0	5,0	2,0	49,0
Centraal Overig	84,0									84,0
Decentraal (kern)de	22,0	9,0	12,0	13,0	8,0	1,0	9,0	2,0	2,0	78,0
Agentschappen	32,0	6,0	34,0	0,0	0,0	1,0	5,0	1,0	2,0	81,0
Inhuur van externe	67,0									67,0
Totaal	208,0	23,0	50,0	27,0	10,0	6,0	21,0	8,0	6,0	359,0
								kern VWS (excl. Risic		110,0

Figuur 3: meerjarenontwikkeling financiële functie Rijk (niet eenvoudig te vergelijken)

MINISTERIE	2009	2011	2013	2015	2017	2019	2021
AZ	14	16	18	19	18	18	18
BZ	311	286	251	218	219	297	328
BZK	229	389	315	398	366	371	430
DEF	1471	1295	1027	740	720	708	721
EZK	586	562	435	358	372	304	387
FIN	328	315	218	228	246	339	509
IENW	1060	748	701	585	570	509	580
JENV	776	722	715	756	666	637	658
LNV	NA	NA	NA	NA	NA	90	99
OCW	255	168	167	193	241	235	230
SZW	184	160	150	143	162	213	227
VWS	185	142	171	171	180	257	359
TOTAAL	5397	4802	4165	3808	3758	3977	4547

48 - 72

5.1.2i Concept

Factsheet 3: informatiebeveiliging (verzoekonderzoek AR motie Van den Berg)

Onderwerp: Informatiebeveiliging – Verzoek onderzoek Tweede Kamer	
Kernboodschap	• Op verzoek van het Presidium van de Tweede Kamer heeft de Algemene Rekenkamer een nadere analyse uitgevoerd over de informatiebeveiliging van VWS op basis van de bevindingen uit het jaarlijkse verantwoordingsonderzoek. • Aan de hand van vijf onderzoeksvragen is ingegaan op de volgende hoofdvraag: <i>Hoe is de ICT-organisatie van VWS met betrekking tot informatiebeveiliging vorm gegeven, qua systemen, processen en procedures en hoe functioneert deze in de praktijk?</i> • De onderzoeksvragen zijn beantwoord op basis van de bevindingen in het verantwoordingsonderzoek. In dit onderzoek concludeert de Rekenkamer dat: ○ VWS haar informatiebeveiling op verschillende onderdelen heeft verbeterd, met in het bijzonder de gerealiseerde incidentregistratie. ○ De onvolkomenheid uit het voorgaande jaar blijft gehandhaafd. Met aandacht voor de werking van risicomanagement rondom WebEx en WhatsApp, condudeert de AR dat VWS de risico's van informatiebeveiliging beter kan beheersen. • Momenteel hanteert VWS een centraal overzicht met decentrale processen en systemen, en bijbehorende risico's. Het betreft één overzicht met de belangrijkste

	systemen en processen van het kerndepartement en van de agentschappen en zbo's. Per systeem en proces zijn de risico's in kaart gebracht. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek van de Algemene Rekenkamer zal dit overzicht uitgebreid en geactualiseerd worden. Hiertoe zijn de bestaande criteria in 2021 reeds aangescherpt. De concernorganisaties van VWS zullen de gevraagde informatie gezamenlijk met de In Control Verklaringen opleveren. Hierdoor kan actief op risico's gemonitord en waar nodig bijgestuurd worden.
Toelichting op hoofdlijnen	De vijf onderzoeksvragen zijn beantwoord op basis van de bevindingen die voortkomen uit het verantwoordingsonderzoek. Hoe zijn de ICT-organisatie, de ICT-systemen, de governance en de processen en procedures met betrekking tot het voorkomen van incidenten en datalekken bij VWS vormgegeven en hoe wordt daar in de praktijk invulling aan gegeven? • Jaarlijks levert de Secretaris-Generaal een In Control Verklaring (ICV) aan de Chief Information Officer Rijk, waarin wordt gerapporteerd op de stand van zaken van informatiebeveiliging en de aanwezige risico's binnen VWS. • De ICV is gebaseerd op deel-ICV's van het kerndepartement en diverse decentrale onderdelen en uitvoeringsorganisaties, die elk hun eigen IT-organisaties en systemen hebben. • De AR constateert dat er een goed lopend proces rond de ICV is, met aanvullende werkbezoeken en gesprekken over informatiebeveiliging tussen de verschillende onderdelen, de concern Chief Information Security Officer en de concern Chief Privacy Officer. • Op het gebied van incidentmanagement is een centraal overzicht van de belangrijkste informatiebeveiligingsincidenten en datalekken, waardoor er gericht gestuurd kan worden. Wat is het niveau van informatiebeveiliging, ook in vergelijking tot andere ministeries? • In het Jaarverslag 2020 van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zijn overzichten opgenomen van de ministeries en Hoge Colleges van Staat, die de AR heeft onderzocht. • Bij vijf van de twaalf ministeries, waaronder VWS, beoordeelt de Algemene Rekenkamer de informatiebeveiliging als onvolkomen. Wat is de cultuur binnen VWS-organisaties voor wat betreft het melden van en omgaan met incidenten en datalekken? Hoe zijn op centraal niveau binnen VWS het zicht en de regie op incidenten en datalekken? • De Algemene Rekenkamer heeft geen cultuuraudit uitgevoerd, maar wel aangegeven dat er binnen het Ministerie van VWS sprake is van een positieve ontwikkeling. • Verantwoordelijke functionarissen kunnen hun rol beter invullen door een heldere beschrijving van de verantwoordelijkheden ten aanzien van informatiebeveiliging,

	en sleutelfunctionarissen voeren in toenemende mate het gesprek met medewerkers over informatiebeveiligingsrisico's. 4. Welke tekortkomingen heeft de Algemene Rekenkamer in haar verantwoordingonderzoeken op het punt van informatiebeveiliging op VWS-terrein signaleerd? Tot welke aanbevelingen heeft dit geleid en (hoe) is daar opvolging aan gegeven? • In het verantwoordingsonderzoek 2019 deed de Algemene Rekenkamer drie aanbevelingen, waarvan het inrichten van een centraal incidentmanagementproces volledig is opgevolgd. • De overige twee aanbevelingen zijn deels opgevolgd: ◦ VWS heeft afspraken over taken en verantwoordelijkheden binnen de implementatie en uitvoering van informatiebeveiliging vastgelegd, maar de AR concludeert dat dit uitgebreider kan. ◦ VWS heeft uitgangspunten op het gebied van risicomanagement beschreven, maar dient op centraal niveau voldoende inzicht van de risico's van decentrale onderdelen te borgen. Voor beide aanbevelingen zijn concrete maatregelen en acties geformuleerd in het jaarplan Informatiebeveiliging om informatiebeveiliging binnen VWS te verbeteren en daarmee de onvolkomenheid op te lossen. 5. Ziet de Algemene Rekenkamer, ook gezien datalekken die in 2020 zijn opgetreden, nog mogelijkheden voor verbetering van de informatiebeveiliging op VWS-terrein? • De Algemene Rekenkamer constateert over het jaar 2020 op het gebied van incidentmanagement, waaronder incidenten in de vorm van datalekken, een grote verbetering op het concernniveau ten opzichte van vorig jaar.
Feiten & cijfers (chronologisch)	• In navolging van motie Van den Berg¹ heeft het presidium de Algemene Rekenkamer verzocht een nadere analyse te laten uitvoeren over de informatiebeveiliging binnen VWS². • De Algemene Rekenkamer is verzocht om de volgende hoofdvraag aan de hand van vijf deelvragen te beantwoorden: <i>Hoe is de ICT-organisatie van VWS met betrekking tot informatiebeveiliging vorm gegeven, qua systemen, processen en procedures en hoe functioneert deze in de praktijk?</i> • De Algemene Rekenkamer heeft hier gehoor aan gegeven, door naast het verantwoordingsonderzoek,

¹ Motie-Van den Berg, Kamerstuk 35470-XVI nr. 13 (Juli, 2020)

² Brief van het Presidium, Kamerstuk 35 570XVI nr. 37 (November, 2020)

	een brief te verzenden aan de Kamer³ waarin de vijf onderzoeksvragen afzonderlijk zijn beantwoord. Dit is separaat aan het verantwoordingsonderzoek van de AR aan de TK verzonden d.d. 19 mei 2021. • VWS heeft in 2020 een verbetering laten zien, en neemt maatregelen om de onvolkomenheid ten aanzien van informatiebeveiliging op te lossen. De maatregelen sluiten aan bij de opmerkingen van de AR over het deels opvolgen van de aanbevelingen.
Actualiteiten	n.v.t.

³ Brief van de Algemene Rekenkamer, Kamerstuk 35570-XVI nr. 190 (Mei, 2021)

77 - 79

5.1.2i Concept

Factsheet 4: coronakosten onder Uitgavenplafond zorg

Toelichting op hoofdlijnen	• De uitgaven van VWS vallen uiteen in twee onderdelen die onder twee aparte budgettaire plafonds vallen: uitgaven op de VWS-begroting (onderdeel plafond Rijksbegroting) en uitgaven onder het Uitgavenplafond Zorg (UPZ) voornamelijk vanuit de Wet langdurige zorg (Wlz) en de Zorgverzekeringswet (Zvw). Dit fiche gaat alleen uit van de coronagerelateerde uitgaven onder het UPZ. • Vanwege de coronacrisis zijn de ramingen van de zorguitgaven én dus ook de coronakosten met hogere onzekerheden omgeven dan normaal. • • <u>Zorgverzekeringswet (Zvw)</u> • Zorgaanbieders ontvingen in 2020 een continuïteitsbijdrage van zorgverzekeraars ter compensatie van vraaguitval door corona. Hiermee wordt de continuïteit van zorg in de toekomst gewaarborgd. • De huidige cijfers laten een netto bedrag van ruim € 3 miljard in 2020 zien. Deze cijfers bevatten nog een onzekerheidsmarge; we krijgen nog updates van deze cijfers in 2021 en 2022 binnen en dan kan het cijfer nog veranderen. • Zorginstellingen uit veel sectoren van de Zvw hebben in 2020 aanspraak gemaakt op een continuïteitsbijdrage. Het grootste aandeel van de ruim € 3 miljard ging naar de medisch-specialistische
----------------------------	---

	zorg (€2,4 miljard), huisartsenzorg (€113 miljoen) en wijkverpleging (€99 miljoen). Ook deze cijfers kunnen nog veranderen met de cijferupdates die we in 2021 krijgen. • In 2021 maken minder zorginstellingen aanspraak op een continuïteitsbijdrage, omdat er in bepaalde sectoren in mindere mate sprake is van uitval van zorg. De verwachting is dat binnen de medisch-specialistische zorg in 2021 het meeste aanspraak zal worden gemaakt op continuïteitsbijdragen. Met de begroting in september verwachten we hierover verder te kunnen informeren. • De kosten voor zorg aan coronapatiënten betreffen kosten voor het leveren van directe zorg aan coronapatiënten. Coronagerelateerde meerkosten betreffen kosten om zorg veilig doorgang te laten vinden, het gaat om kosten voor persoonlijke beschermingsmiddelen en het paraat houden van bedden. Binnen de medisch-specialistische zorg zijn de kosten voor zorg aan coronapatiënten en de coronagerelateerde meerkosten het hoogst. De huidige VWS-cijfers tonen een totaalbedrag van € 836 miljoen in 2020 voor coronagerelateerde meerkosten; dit is zonder het bedrag voor directe zorg aan coronapatiënten. Ten tijde van het Jaarverslag werden de kosten voor directe zorg aan coronapatiënten door zorgverzekeraars samen met kosten voor reguliere
--	--

	patiënten geregistreerd, het totaalbedrag voor meerkosten en zorg aan coronapatiënten zal dus nog hoger uitvallen. Zeer voorlopige inschattingen van zorgverzekeraars zijn dat het in totaal om circa € 1,3 miljard in 2020 zal gaan. • Tegenover hogere uitgaven voor coronagerelateerde meerkosten en continuïteitsbijdragen staan lagere uitgaven door de uitval van reguliere zorg. Op basis van de inzichten bij Jaarverslag 2020 pakten de Zvw-uitgaven (€ 50,6 miljard) lager uit dan de raming bij de Begroting 2020 (€ 51,0 miljard) en even hoog als de raming bij eerste suppletoire begroting 2020 (€ 50,6 miljard). • Het is vooralsnog lastig een betrouwbare raming van de Zvw-uitgaven te maken voor 2021. Dit heeft te maken met de hoge mate van onzekerheid van het verloop van de coronapandemie en de te leveren inhaalzorg. We verwachten met de begroting in september de Kamer verder te kunnen informeren over de ontwikkelingen van de coronagerelateerde Zvw-uitgaven. • In de huidige VWS-begroting is nog onduidelijk wat de effecten van corona in 2021 zijn en is daarmee in de budgettaire prognoses geen rekening gehouden, met uitzondering van een aantal specifieke coronagerelateerde Zvw-uitgaven in 2021: paramedische herstellzorg (€ 40,8 miljoen), opschaling van de capaciteit in het eerstelijnsverblijf
--	---

	(€ 25 miljoen) en ambulancevervoer t.b.v. opschaling IC-capaciteit (€ 4 miljoen). Dit zal hoger worden omdat hier de directe kosten van zorg aan coronapatiënten en de coronagerelateerde meerkosten samenhangend met de tweede en derde golf nog niet in zijn meegenomen. • • • Zorguitval • Het bedrag aan reguliere zorg wat als gevolg van corona in 2020 geen doorgang heeft kunnen vinden is op basis van de huidige gegevens nog niet te bepalen, omdat de directe zorg aan coronapatiënten en reguliere zorg door zorgverzekeraars samen geregistreerd waren ten tijde van het Jaarverslag. Er is een traject gaande om dit onderscheid zichtbaar te maken in de cijfers. Zorginstellingen zijn overigens financieel gecompenseerd voor de uitval van zorg via de continuïteitsbijdragen. • • Catastroferegeling • Zorgverzekeraars kunnen worden gecompenseerd voor coronagerelateerde uitgaven via de catastroferegeling (art. 33 Zvw). Naar alle waarschijnlijkheid halen de meeste verzekeraars de drempel voor een compensatie uit de catastroferegeling (op macroniveau is de drempel circa € 1,0 miljard).
--	---

	• In het kader van de catastroferegeling zal het Zorgverzekeringsfonds ten laste van 2020 naar huidige inschatting een bijdrage verstrekken van € 1,0 miljard aan verzekeraars. Dit bedrag kan nog wijzigen als er meer zicht is op de coronakosten. • • <u>Wet langdurige zorg (Wlz)</u> • In de Wlz zijn door de NZa beleidsregels uitgewerkt die voorzien in ten eerste een compensatie van noodzakelijke extra kosten als gevolg van de pandemie. Ten tweede is er een beleidsregel die het mogelijk maakt om zorgaanbieders te compenseren voor doorlopende kosten. • Zorgaanbieders binnen de Wlz maken extra personele en materiële kosten ('meerkosten') i.v.m. het coronavirus. Het gaat om kosten die volgen om de zorg veilig en verantwoord te kunnen leveren. Zoals persoonlijke beschermingsmiddelen en extra personeelsinzet door hoger ziekteverzuim. • In mei heeft de NZa nieuwe cijfers geleverd over de benutting van de meerkostenregeling in 2020. Het zijn nog steeds voorlopige cijfers; in augustus verwacht de NZa de definitieve cijfers aan te kunnen leveren. • Op basis van het huidig beeld is in totaal € 839 miljoen opgegeven aan extra kosten corona bij zorg in natura. Het overgrote deel hiervan, € 639 miljoen, heeft betrekking op de Verpleging & Verzorging.
--	---

	Daar was zoals bekend de impact van de pandemie ook het grootst. Het overige deel betreft de sectoren gehandicaptenzorg, langdurige ggz en het pgb binnen de Wlz. • Als gevolg van de vooraanstaande positie van Wlz in de vaccinatiecampagne is het budgettair beslag in 2021 naar verwachting veel lager. In de begroting is nu € 150 miljoen⁴ geraamd voor meerkosten corona 2021. • De NZa wordt gevraagd om in haar augustusbrief de definitieve cijfers voor 2020 en een raming voor 2021 op te nemen. • Ook zijn zorgaanbieders binnen de Wlz gecompenseerd voor doorlopende kosten. Dit betreft een compensatie voor kosten die aanbieders wel maken, maar door een lagere benutting van bedden niet uit gedeclareerde zorg kan worden vergoed. In de meibrief geeft de NZa aan dat het om bijna € 500 miljoen gaat in 2020 in de Wlz. • De cijfers van de meerkosten en compensatie doorlopende kosten zijn nog niet definitief en zullen nog worden geactualiseerd. Ik verwacht u in de voorlopige kaderbrief Wlz-kader 2022 op basis van een advies van de NZa een geactualiseerd beeld te doen toekomen. •																		
Feiten & cijfers	<table><tr><th colspan="2">bedragen in mln euro</th><th>V&V</th><th>GHZ</th><th>GGZ</th><th>Totaal</th></tr><tr><td>1</td><td>Compensatie doorlopende kosten 2020</td><td>269</td><td>225</td><td>5</td><td>499</td></tr><tr><td></td><td>Compensatie extra kosten 2020</td><td>639</td><td>139</td><td>8</td><td>786</td></tr></table>	bedragen in mln euro		V&V	GHZ	GGZ	Totaal	1	Compensatie doorlopende kosten 2020	269	225	5	499		Compensatie extra kosten 2020	639	139	8	786
bedragen in mln euro		V&V	GHZ	GGZ	Totaal														
1	Compensatie doorlopende kosten 2020	269	225	5	499														
	Compensatie extra kosten 2020	639	139	8	786														

⁴ 1^e suppletoire begroting 2021, Ministerie van VWS

(chronologisch)	2				
	3	Extra kosten corona 2020 (pgb)	pm	pm	53
	4	Totaal compensatie corona 2020	908+pm	364+pm	13 1.338
Actualiteiten	• Facts (niet om uit te spreken) • • Continuïteitsbijdrage (CB) • Zvw-sectoren met CB in 2020 (indeling VWS-begroting) • Huisartsenzorg • Tandheelkundige zorg • Paramedische zorg (fysiotherapie, logopedie, ergotherapie, dieetadvisering en oefentherapie) • Geboortezorg (verloskunde en kraamzorg) • Zorg voor zintuigelijk gehandicapten • Medisch-specialistische zorg • Geriatrische revalidatiezorg • Eerstelijnsverblijf • Geneeskundige geestelijke gezondheidszorg • Apotheekzorg • Hulpmiddelen • Wijkverpleging • Ziekenvervoer • (Overige curatieve zorg) • • Zvw-sectoren met CB in 2021 (indeling VWS-begroting) • Medisch-specialistische zorg: specifieke nieuwe regeling • Geriatrische revalidatiezorg: specifieke nieuwe regeling • Eerstelijnsverblijf: specifieke nieuwe regeling • Geneeskundige geestelijke gezondheidszorg: doorloop 2020 • Wijkverpleging: hier is specifiek een nieuwe regeling afgesloten in 2021 • (Overige curatieve zorg: doorloop 2020/deels regeling 2021 MSZ) • • Proces updates: • Bij de Zvw krijgen we een update van continuïteitsbijdragen en coronagerelateerde meerkosten met de Q2-cijfers van het Zorginstituut in augustus. Deze zullen overigens nog steeds een grote onzekerheidsmarge kennen dan voor corona, maar geven wel de actuele stand weer. Deze zullen we verwerken in de VWS-begroting en met Prinsjesdag naar buiten komen. • Bij Wlz hebben we een update gekregen met het mei-advies en krijgen we nog een verdere update met augustus van de coronameerkosten en compensatie doorlopende kosten 2020/2021. •				

Factsheet 5: indicatoren preventie en publieke gezondheid

Onderwerp: Indicatoren preventie en publieke gezondheid	
Kernboodschap	Algemeen preventie • Preventie omvat het voorkomen van ziekte en bevorderen van goede gezondheid van mensen met bijvoorbeeld vaccinatieprogramma's, screening en programma's om de gezondheid te bevorderen. • Belang van gezondheid en preventie is met covid-19 onderstreept. • We zetten zoveel mogelijk in op effectieve interventies. De opbrengsten zijn niet altijd in cijfers te vangen. • Daarom is er op verschillende manieren steeds meer aandacht voor het monitoren van resultaten, zoals in de begrotingsstukken, de VWS-monitor, maar ook in Staat Van volksgezondheid en zorg en de monitoring in het preventieakkoord. • Wat betreft leefstijl preventie en corona, worden er maandelijkse cijfers bijgehouden op de site van het RIVM. Preventie en verbetering indicatoren • In deze kabinetsperiode is de informatievoorziening rondom preventie verbeterd door de opname van verschillende indicatoren. • Op verschillende plekken in het Jaarverslag staan indicatoren en doelstellingen benoemd; zowel in het beleidsverslag van het Jaarverslag als bij het beleidsartikel zelf.

	• Ook in de VWS-monitor en op de Staat van Volksgezondheid en Zorg wordt gerapporteerd over verschillende indicatoren die ook betrekking hebben op preventie en publieke gezondheid.
Toelichting op hoofdlijnen	• Jaarverslag: (Zie bijlage onder aan het factsheet voor een tabel met alle indicatoren) ○ Beleidsverslag: sinds begroting 2020 (september 2019) is er een vaste set van 17 indicatoren in het beleidsverslag/beleidsagenda opgenomen die een raakvlak hebben met preventie. Het was de wens van de TK om een vaste set indicatoren op te nemen. Enkele voorbeelden zijn; vaccinatiegraad, aantallen rokers, aantal Nederlanders met overgewicht en het percentage Nederlanders dat voldoet aan de beweegrichtlijn. ○ Beleidsartikel: In de begrotingsstukken zijn bij de beleidsartikelen al langere tijd indicatoren opgenomen, in totaal zijn er in het jaarverslag 2020 negen indicatoren opgenomen bij het beleidsartikel Volksgezondheid, waaronder het beleidsterrein preventie valt. Enkele voorbeelden zijn: absolute levensverwachting; percentage deelname aan Rijksvaccinatieprogramma en percentage deelname aan bevolkingsonderzoeken. • VWS-monitor (Zie bijlage onder aan het factsheet voor een tabel met alle indicatoren) ○ In de VWS-monitor zijn meerdere indicatoren opgenomen met een raakvlak tot preventie (te

	vinden voornamelijk onder de levensfase 'gezonder blijven'). Ten minste 18 indicatoren zijn opgenomen die een raakvlak hebben met preventie, de indicatoren die in het jaarverslag staan, staan ook in de monitor. Enkele voorbeelden zijn: Deelname aan zwangerschapsscreening, Jongeren op Gezond Gewicht-gemeenten, Gezonde scholen en de vaccinatiegraad. • Wat betreft leefstijl preventie en corona, worden er maandelijkse indicatoren bijgehouden op de site van het RIVM. ○ Bijvoorbeeld indicatoren over voeding, alcoholgebruik en lichaamsbeweging in Coronatijd.
Actualiteiten	• De TK heeft op 9 juni 2021 een motie van Van Dijk (CDA) aangenomen. In deze motie wordt de regering verzocht om, als uitgangspunt te stellen dat rijksbeleid, waar mogelijk en indien zinvol en nuttig, meetbare doelstellingen bevat voor een beter inzicht in de effectiviteit van het beleid, hiervoor duidelijke instructies op te nemen in het Integraal Afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK), en de Kamer te informeren hoe dit uitgangspunt rijksbreed zal worden geborgd, en gaat over tot de orde van de dag. • Mocht hier een vraag m.b.t. preventie worden gesteld dan kunt u volgende antwoorden: ○ We hebben zoveel als mogelijk streefwaarden opgenomen waar dit mogelijk was.

	○ Deze kabinetsperiode zijn bijvoorbeeld nieuwe streefwaarden voor preventie opgenomen in zowel het beleidsverslag als in het preventieakkoord: ▪ Roken (volwassenen) ▪ Overgewicht (volwassenen) ○ Overigens is het alleen niet altijd mogelijk om goede streefwaarden op te nemen, Bijvoorbeeld omdat doelen lastig te vatten zijn in cijfermatige effecten of omdat (autonome) trends en ontwikkelingen in de maatschappij de uitkomsten heel erg beïnvloeden.

91 - 94

5.1.2i Concept

Indicatoren die zijn opgenomen per jaar en in welk stuk.	Sept 2018	Mei 2019	Sept 2019	Mei 2020	Sept 2020	Mei 2021
Beleidsverslag:	OW 2019	JV 2018	OW 2020	JV 2019	OW 2021	JV 2020
1. Vaccinatiegraad			X	X	X	X
2. Vaccinatiegraad D(K)TP 10-jarigen	X					
3. Aantal verloren gezonde levensjaren ten gevolge van voedselinfecties			X	X	X	X
4. Voedselvertrouwen			X	X	X	X
5. Roken (volwassenen)			X	X	X	X
6. Roken (jongeren)			X	X	X	X
7. Roken (zwangere vrouwen)			X	X	X	X
8. Overmatig drinken (volwassenen)			X	X	X	X
9. Overgewicht (volwassenen)			X	X	X	X
10. Overgewicht (jongeren)			X	X	X	X
11. Levensverwachting in goed ervaren gezondheid bij geboorte			X	X	X	X
12. Verschil in levensverwachting in goed ervaren gezondheid tussen hoge en lage SES			X	X	X	X
13. Aantal buurtsportcoaches			X	X	X	X
14. Sporten wekelijks			X	X	X	X
15. Voldoet aan beweegrichtlijn			X	X	X	X
16. Tevreden met sportfaciliteiten in de buurt			X	X	X	X
17. Vrijwilligers in de sport			X	X	X	X
Beleidsartikel	OW 2019	JV 2018	OW 2020	JV 2019	OW 2021	JV 2020
18. Absolute levensverwachting in jaren (voor mannen en vrouwen)	X	X	X	X	X	X
19. Waarvan in goed ervaren gezondheid (voor mannen en vrouwen)	X	X	X	X	X	X
20. Percentage deelname aan Rijksvaccinatieprogramma	X	X	X	X	X	X
21. Percentage deelname aan Nationaal Programma Grieppreventie	X	X	X	X	X	X
22. Percentage deelname aan Bevolkingsonderzoek borstkanker	X	X	X	X	X	X
23. Percentage deelname aan Bevolkingsonderzoekbaarmoederhalskanker	X	X	X	X	X	X
24. Percentage deelname aan Bevolkingsonderzoek darmkanker	X	X	X	X	X	X
25. Percentage deelname aan hielprik	X	X	X	X	X	X
26. Percentage deelname aan NIPT	X	X	X	X	X	X

27. Rokers 18 jaar en ouder	X	X	X	X		
28. Rokers laatste maand, 12-16 jaar	X	X	X	X		
29. Alcoholgebruik laatste maand, 12-16 jaar	X	X	X	X		
30. Cannabisgebruik laatste jaar 12-16 jaar	X	X	X	X		
31. Cannabisgebruik laatste jaar 18 jaar en ouder	X	X	X	X		
32. Overgewicht 18 jaar en ouder	X	X	X	X		
33. Overgewicht 4-18 jaar	X	X	X	X		
34. Aantal spoedeisende behandelingen in ziekenhuizen i.v.m. ernstig letsel door privéongevallen en sportblessures	X	X	X	X		
35. Kengetallen voedselveiligheid (aantal verloren levensjaren ten gevolge van voedselinfecties door ziekteverwekkende micro-organismen in voedsel in Nederland) (uitgesplitst naar micro-organisme)	X	X	X	X	X	
VWS-monitor	Sept 2018	Mei 2019	Sept 2019	Mei 2020	Sept 2020	Mei 2021
36. Levensverwachting bij geboorte [jaren]		X	X	X	X	X
37. Levensverwachting in goed ervaren gezondheid naar geslacht [jaren]		X	X	X	X	X
38. Levensverwachting in goed ervaren gezondheid naar opleidingsniveau, 2015-2018 [jaren]		X	X	X	X	X
39. Bevolking dat een (zeer) goede gezondheid ervaart [%]		X	X	X	X	X
40. Deelname PSIE (zwangerschapsscreening)		X	X	X	X	X
41. Deelname screenings [%] (hielprik, borstkanker, baarmoederhalskanker en darmkanker)		X	X	X	X	X
42. Vrouwen die op enig moment in de zwangerschap hebben gerookt, 2018 [%]		X	X	X	X	X
43. JOGG-gemeenten (Jongeren op Gezond Gewicht, Nationaal Programma Preventie) [aantal]		X	X	X	X	X
44. Gezonde sportkantines die deelnemen aan het programma Team:Fit [aantal]		X	X	X	X	X
45. Gezonde scholen [aantal]		X	X	X	X	X
46. Vaccinatiegraad [%]		X	X	X	X	X
47. Jongeren met overgewicht resp. dat rookt resp. alcohol drinkt resp risicovol sociale media gebruikt [%] overgewicht		X	X	X	X	X
48. Volwassenen met overgewicht resp. dat rookt resp. alcohol drinkt [%] overgewicht			X	X	X	X
49. Verloren gezonde levensjaren ten gevolge van voedselinfecties [DALYs]			X	X	X	X
50. Uitgaven preventie, gezondheidsbescherming en gezondheidsbevordering (VWS-begroting)		X	X	X	X	X

51. Deelname sport en bewegen totaal resp. naar leeftijd 2017 [%]		X	X	X	X	X
52. Tevreden met sportfaciliteiten in de buurt [%]			X	X	X	X
53. Vaccinatiegraad D(K)TP 10-jarigen (%)		X	X	X	X	X

Factsheet 6: Verbetering begrotingsstukken en VWS-monitor

Onderwerp: <i>Verbetering Begrotingsstukken en VWS-monitor.</i>	
Kernboodschap	• Het verbeteren van de de begrotingsstukken en de VWS-monitor is een continu proces waarbij ik u graag wil uitnodigen om mee te denken, zoals dat in de eerdere fase van de totstandkoming van de VWS-monitor en bij de eerdere verbeteringen in de begrotingsstukken ook is gebeurd. • Verbeteren van VWS-monitor en begrotingsstukken is door de oude TK opgebracht. • Afgelopen jaren is erop ingezet om begrotingsstukken en de VWS-monitor te verbeteren. Een aantal voorbeelden: ○ Nieuwe indicatoren toegevoegd in de begrotingsstukken die zoveel mogelijk aansluiten bij de VWS-beleidsprioriteiten. ○ Opnemen van informatie uit de actieprogramma's in de begrotingstukken. ○ VWS-monitor wordt apart verzonden, is verrijkt met indicatoren uit actieprogramma's en bevat actuelere cijfers door gebruik te maken van meerdere meetmomenten. • Er is tevens afgelopen jaren ingezet met de pilot Lerend Evalueren om werkende weg het inzicht in de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid te vergroten en op basis daarvan de maatschappelijke impact te verbeteren. De pilot werkt met een meerjarenprogramma van ex ante, ex durante en ex

	post evaluaties voor de periode 2018-2022. In de uitvoering wordt nadrukkelijk de praktijk betrokken en wordt geëxperimenteerd met voor VWS vernieuwende evaluatiemethoden. • Ook wil ik benadrukken dat verbeteren van begrotingsstukken en VWS-monitor een continu proces is, waar je ook tegen grenzen aanloopt. Uitkomsten van zorg zijn bijvoorbeeld niet altijd afhankelijk van de inzet alleen; maar ook van (autonome) trends en ontwikkelingen in de maatschappij. • Tot slot zal het nieuwe Kabinet zich weer moeten afvragen op welke wijze een zo goed mogelijk inzicht kan ontstaan bij nieuwe beleidsinterventies en hoe - gelet op de controletaak- uw Kamer daarin zo goed mogelijk wordt meegenomen. Ik hoop dat uw Kamer, net zoals u dat steeds heeft gedaan, hierbij zult blijven helpen met uw suggesties voor verdere verbeteringen.
Feiten & cijfers (chronologisch)	Verbeterslagen Begrotingsstukken: • In deze kabinetsperiode zijn er bij het jaarverslag en de begroting ieder jaar verbeterslagen geweest. Bijvoorbeeld door het opnemen van indicatoren bij zowel de beleidsartikelen als in het beleidsverslag/ de beleidsagenda. • Voorbeelden van toegevoegde indicatoren in de beleidsagenda en het beleidsverslag in de begroting 2020 t.o.v. JV 2018 en begroting 2019 zijn: ○ Percentage rokers en; ○ Percentage overmatig drinkers

	• Ook zijn in deze kabinetsperiode verschillende actieprogramma's gelanceerd en zijn er hoofdpijnakkoorden gesloten die ook relevante indicatoren bevatten die inzicht kunnen bieden. • Informatie daarvan is ook opgenomen in begrotingsstukken. Voorbeeld is bij het actieprogramma: nationaal sportakkoord; hiervan zijn indicatoren opgenomen in de beleidsagenda: ○ aantal buurtsportcoaches: ○ percentage Nederlanders dat voldoet aan de beweegrichtlijn. • Het verbeteren van de begrotingsstukken is een proces van lange adem. Het geven van een goed en consistent (meerjarig) inzicht in de vraag of beleid werkt, vereist voortdurende aandacht en is een leerproces. En het is daarom nooit af. Dat komt enerzijds omdat doelstellingen veranderen, bijvoorbeeld na een kabinetswisseling. Anderzijds ook doordat de wijze waarop we beleid vorm geven verschilt, zo is er deze kabinetsperiode bewust gekozen voor een meer programmatische aanpak. Of omdat het niet eenvoudig is om effecten van beleid in indicatoren te vangen, doordat uitkomsten ook door autonome trends en maatschappelijke ontwikkelingen beïnvloed worden. • Recente inbreng oude TK en toezeggingen • Verbeteren van VWS-monitor en begrotingsstukken is
--	---

	door de oude TK herhaaldelijk opgebracht. Recent nog door zowel Van den Berg en Jansen (wel in nieuwe TK) bij de VWS-begrotingstukken 2021 als door Renkema en Wölfsdörfer d.m.v. een motie bij het VSO Jaarverslag 2019 (niet in nieuwe TK). • In november 2020 hebben we een reactie hierop naar TK gestuurd met uitnodiging aan TK om verder mee te denken aan verbeteringen en alle acties die afgelopen kabinetsperiode zijn gedaan om begrotingsstukken/VWS-monitor te verbeteren inclusief geleerde lessen uit actieprogramma's. • In die reactie staat bijvoorbeeld een toezegging over het opnemen van beleidsconclusies in het beleidsverslag of de beleidsconclusies bij de beleidsartikelen. Die hebben we uitgevoerd; er is een verbeteringslag geweest bij dit jaarverslag (2020), waarbij de gerealiseerde resultaten zo SMART mogelijk zijn beschreven in het beleidsverslag en in de beleidsconclusies. Bijvoorbeeld in het Jaarverslag 2020 bij het onderwerp 'Rookvrije generatie in 2040'. • Er is in de TK-brief van november geen toezegging gedaan over het invullen van mogelijk missende waarden bij indicatoren, maar daar heeft wel een verbetering plaatsgevonden t.o.v. JV 2019. Dit hebben we dus extra t.o.v. de toezeggingen in de novemberbrief gedaan: ○ In het jaarverslag 2019 mistte bij bij 8 (van de 51) indicatoren recente metingen in het beleidsverslag.
--	--

	Bij 4 van deze indicatoren is in het jaarverslag 2020 wel een actuele meting opgenomen. Zodra nieuwe metingen bekend zijn bij een van de indicatoren worden die natuurlijk opgenomen in de begrotingsstukken. ○ Soms is het ook (nog) niet mogelijk om een goede indicator op te nemen, soms bestaat een indicator nog niet en het is soms ook lastig om de beleidstereinen van VWS goed te vatten in cijfermatige effecten.
Actualiteiten	• Er is na de begroting 2021 een motie ingediend door de Kamerleden Wörsdörfer en Renkema. ○ Zij verzochten om: 'met concrete verbeteringen en aanpassingen in de toekomstige begroting, jaarverslag en VWS-monitor te komen, zoals geschetst in de rapportage over het jaarverslag 2019 VWS, en tevens aan de hand van een «spoorboekje» aan te geven welke verdere maatregelen verder worden doorgevoerd,' ○ Reactie op deze motie in de kamerbrief: 'Reactie op de bevindingen van de Kamerleden Van den Berg en Jansen op de VWS-begrotingsstukken 2021 en reactie motie VSO Jaarverslag 2019' De teksten hierboven sluiten aan op deze kamerbrief. • De TK heeft op 9 juni 2021 een motie van Van Dijk (CDA) aangenomen. In deze motie wordt de regering verzocht om, als uitgangspunt te stellen dat rijksbeleid, waar mogelijk en indien zinvol en

	nuttig, meetbare doelstellingen bevat voor een beter inzicht in de effectiviteit van het beleid, hiervoor duidelijke instructies op te nemen in het Integraal Afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK), en de Kamer te informeren hoe dit uitgangspunt rijksbreed zal worden geborgd, en gaat over tot de orde van de dag.
--	---

104 - 108

5.1.2i Concept